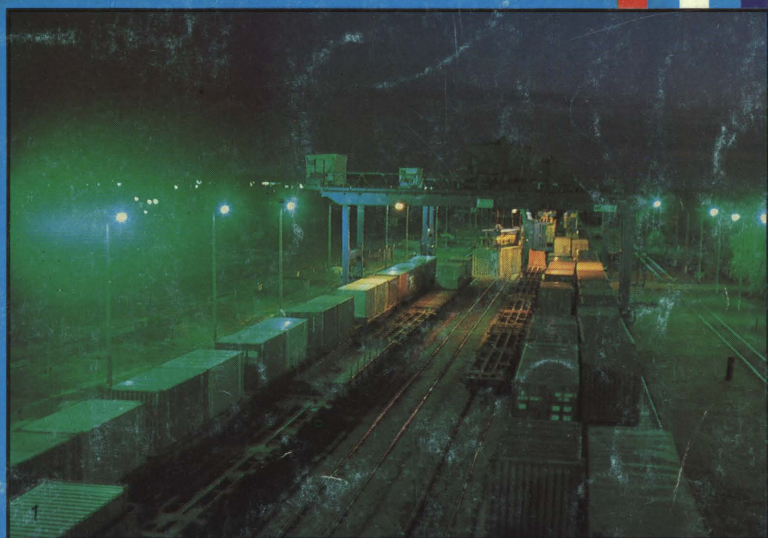

GMINA TERESPOL

Stanisław JADCZAK

GMINA TERESPOL

Zdjęcia Adam Trochimiuk

Lublin - Terespol 1994

TŁUMACZENIE
Seweryn J. Bownik

REGIONALIA

OPRACOWANIE GRAFICZNE
Maciej Bochyński - EMICON

TC
- Ter

104514

914.38 (438 Terespol)

© Copyright by Stanisław Jadczyk
Urząd Gminy Terespol

*Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska*

Wydawca: Oficyna Wydawnicza Dziennikarzy „Express Press”
na zlecenie Urzędu Gminy w Terespolu

Skład i opracowanie komputerowe:
EMICON Centrum DTP, tel. (0-81) 432-50
Druk: ZPH „Motor”, Lublin, al. Kraśnicka 9

GMINA GRANICZNA

Gmina Terespol leży na wschodnim krańcu woj. białkopodlaskiego. Ma powierzchnię 141 km kw. W 26 sołectwach mieszka ok. 8 tys. osób.

Położenie to największy atut gminy.

Rozciąga się ona na południe wzdłuż rzeki Bug, stanowiącej granicę między Polską a Białorusią. Z zachodu na wschód przecinają ją dwie międzynarodowe arterie komunikacyjne:

- **droga E-30** łącząca Berlin z Moskwą,
- **linia kolejowa E-20** z Paryża do Moskwy.

Te najważniejsze europejskie linie komunikacyjne przetną się w przyszłości na terenie gminy z planowaną nową drogą wodną: Morze Czarne-Dniepr-Prypeć-Muchawiec-Bug-Wisła-Noteć-Odra-Szprewa-Łaba.

Graniczna położenie wewnątrz Europy, przy osi komunikacyjnej: Zachodnia Europa-Niemcy-Polska-Białoruś-Rosja i dalej na Syberię i do Azji, jest szansą dla gminy i dla wszystkich poważnych inwestorów, którzy zechcą tu ulokować swoje pieniądze. Funkcja tranzytowa gminy już dziś daje wymierne korzyści. W **Małaszewiczach** funkcjonuje największy polski „suchy” **port przeładunkowy** oraz **wielka baza CPN**. Także w Małaszewiczach powstaje **Wolny Obszar Celny**. Na terenie gminy znajdują się **dwa drogowe międzynarodowe przejścia graniczne**: w Terespolu i Kukurykach oraz **przejście kolejowe** w Terespolu. W Koroszczynie powstanie **terminal drogowy** obsługujący ciężarówki TIR, jadące trasą Wschód-Zachód. Przez terytorium gminy przebiegać będzie **autostrada A-2** łącząca Berlin z Moskwą oraz **szybka kolej** z Paryża przez Berlin i Warszawę do stolicy Rosji.

Te atuty gminy są podstawą planu urządzenia tu **Specjalnej Strefy Ekonomicznej** i pierwszego w Polsce **ośrodka obrotu towarów**. Gmina ma więc szansę stać się wielkim centrum transportowo-gospodarczym na wschodniej granicy Polski.

Ale nie tylko tranzytowe położenie gminy jest jej atutem. Także nieskażona jeszcze przez cywilizację **przyroda** oraz **walory krajobrazowe i kulturowe** predystynują gminę Terespol do odegrania znaczącej roli na turystycznej mapie Polski.

THE BORDERING GMINA

The gmina Terespol is situated on the Eastern of border of Voivodship Białą Podlaska with a population of about 8000.

It extends along the River's Bug of the frontier beetwen Poland and Belarus and occupying 141 km². Two main transportation routes covers the area of gmina from West to East: E-30 road, connecting Berlin and Moscow and railway line from Paris to Moscow.

This location in the centre of Europe, beetwen West and East at the one the most communication routes: West Europe -Germany- Poland - Belarus - Russia and further towards Syberia and Asia, is one of great advantages for of gmina and to all prospective investors, willing make here business.

Today's transit infrastructure of gimna is as follows:

- three road border crossing for TIR truck in Kukuryki, for cars and coaches in Terespol and the railway crossing, also in Terespol,
- The biggest polish „dry” transshipment harbour PKP (Polish State Railway), the large base CPN (Oil Products Company) and Duty Free Customs Area, all three, in Małaszewicze.

On not distance time in Koroszczyń come into being the terminal route for TIR truck, new transportation route A-2 motorway connecting Berlin and Moscow, new speed railway from Paris trough Berlin to capital of Russia and new project waterway: M.Czarne - Łaba.

These advantages are the base of scheme to create Speciale Economic Zone and first polish transportation - industrial - service in Eastern border of Poland.

WOLNY OBSZAR CELNY

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 marca 1993 roku został utworzony **Wolny Obszar Celny Małaszewicze**.

Jest to wydzielony teren o powierzchni 166 ha, położony w miejscu najdogodniejszym z możliwych - pomiędzy międzynarodową drogą E-30 a „suchym” portem przeladunkowym PKP w Małaszewiczach (opartym o linię kolejową E-20 i połączonym tzw szerokimi torami z siecią kolejową państw WNP). Wkrótce dotrze w pobliże WOC autostrada A-2 z Berlina do Moskwy oraz droga wodna Wschód-Zachód. Nie bez znaczenia jest też fakt, że w odległości zaledwie 30 km od WOC znajduje się lotnisko w Białej Podlaskiej (zdolne do przyjmowania nawet największych samolotów transportowych i pasażerskich), mające służyć w przyszłości za port cargo.

Zapleczem WOC jest stolica województwa - Biała Podlaska, ze swą siecią urzędów, banków, hoteli, placówek służby zdrowia, itd. Wreszcie WOC jest oddalony tylko o 2 godziny jazdy samochodem lub pociągiem od stolicy Polski - Warszawy. Z WOC jest bardzo blisko do granicy białoruskiej (8 km) i do najdalej na Zachód wysuniętego miasta Białorusi - ponad 250-tysięcznego Brześcia. Trzy przejścia graniczne - drogowe w Kukurykach i Terespolu oraz kolejowe w Terespolu, ułatwiają przepływ towarów i ludzi na granicy Polski z Białorusią.

WOC to dobre miejsce dla poważnych inwestorów.

Z punktu widzenia polskiego prawa celnego Wolny Obszar Celny stanowi część terytorium Polski, ale traktowany jest jako zagranica. Może tu być prowadzona działalność gospodarcza: wytwórcza, handlowa, usługowa przez polskie, zagraniczne i międzynarodowe podmioty gospodarcze. Obrót towarowy między WOC a zagranicą wolny jest od kontyngentów ilościowych i wartościowych oraz pozwoleń i należności celnych. Na towary wytworzone, przerebione, uszlachetnione lub konfekcjonowane na terenie Wolnego Obszaru Celnego, a następnie wprowadzone na pozostały polski obszar celny, obniża się cło o 76 procent stawki celnej, jeśli udział towarów, usług oraz praw pochodzących z pozostałego polskiego obszaru celnego stanowi co najmniej 50 procent poniesionych kosztów uzyskania. W przypadku rozpoczęcia działalności gospodarczej na terenie WOC, produkowane wyroby będą przez 3 lata zwolnione z cła, jeśli 40 procent kosztów ich wytworzenia zostanie poniesionych na polskim obszarze celnym.

Na terenie WOC Małaszewicze preferowana jest szeroko rozumiana działalność produkcyjna, usługowa i handlowa, z wyłączeniem handlu detalicznego. Zabronione są przedsięwzięcia z użyciem przestarzałych technologii zanieczyszczających środowisko, niezgodne z prawem polskim lub z wnioskiem o utworzenie WOC.

WOC jako czynnik ułatwiający wejście polskich towarów na rynki wewnętrzne, może stać się doskonałym miejscem dla firm pośredniczących w wymianie towarowej, także barterowej, między Wschodem a Zachodem.

Podmiotem zarządzających Wolnym Obszarem Celnym w Małaszewiczach jest gmina Terespol, będąca właścicielem całości gruntów o uregulowanym stanie prawnym. Inwestorom stworzono niezbędne warunki (drogi, łączność, woda, energia, czyste środowisko) do prowadzenia działalności gospodarczej.

FREE DUTY CUSTOMS AREA

Free Duty Customs Area in Małaszewicze was established by the Council of Ministers ordinance of 24 March 1993 as a part of economic development strategy in order to facilitate barter between West and East. The floor area covers 166 ha located between the E-20 internationale route and the Transshipping Station of the PKP in Małaszewicze.

The Free Duty Customs Area is strongly connected with the near capital of the region - Biała Podlaska with its offices, banks, hotels, hospitals, airport. It is located 2 hours by car or train from Warsaw, 9 km from border with Belarus and her capital Brest.

Good place for serious investors.

PORT PRZEŁADUNKOWY PKP MAŁASZEWICZE

Gmina Terespol, graniczna gmina Polski, jest miejscem gdzie trzeba dokonać przeładunku towarów z wagonów o szerokim rozstawie osi, używanych przez koleje b. ZSRR, do wagonów o europejskim rozstawie osi używanych przez Polskę i inne kraje Zachodniej Europy. Usytuowany na styku dwóch systemów kolejowych „suchy” port w Małaszewiczach ma zdolność przeładunku 23 tys. ton towarów w ciągu doby. Potencjał Małaszewicz porównywalny jest więc z morskim portem w Gdyni.

W ramach portu małaszewickiego funkcjonuje 8 punktów przeładunkowych oraz kilkadziesiąt estakad i ramp przeładunkowych. Nowoczesne urządzenia umożliwiają przeładunek wszelkich towarów luzem i w kontenerach. Port w Małaszewiczach odgrywa znaczną rolę w wymianie towarów między Europą a Azją. Kontener ustawiony na platformie kolejowej pokonuje trasę Nachodka (Japonia) - Berlin via Małaszewicze w ciągu 14 dni, podczas gdy statek z takim samym kontenerem płynie z Japonii do Europy kilka tygodni.

BAZA CPN MAŁASZEWICZE

W pobliżu „suchego” portu w Małaszewiczach znajduje się wielka baza przeładunkowa Centrali Produktów Naftowych, nosząca nazwę: **Zakład Gospodarki Produktami Naftowymi nr 9**. Można w niej w ciągu doby przeładować 3 tys. ton produktów naftowych.

Zakres usług bazy w Małaszewiczach obejmuje: przepompowywanie paliwa z cystern szerokotorowych do standardowych europejskich, magazynowanie paliwa w zbiornikach, przepompowywanie paliwa do autocystern.

Warto dodać, że kosztem wielu miliardów złotych wykonano w Małaszewiczach inwestycje proekologiczne, likwidując negatywne oddziaływanie zakładu na środowisko.

TERMINAL DROGOWY KOROSZCZYN-KUKURYKI

W końcowej części polskiego odcinka międzynarodowej trasy E-30 powstanie terminal drogowy do obsługi pojazdów ciężarowych TIR, jadących trasą Wschód-Zachód. Na ogrodzonym terenie w rejonie **Koroszczyn-Kukuryki** o powierzchni ponad 50 ha (w tym 30 ha utwardzonych placów), świadczony będą następujące usługi:

- przeładunek kontenerów, odprawy celne, naprawa TIR-ów i mycie ciężarówek.

Powstaną tu hotele, restauracje, bary, będą tu także banki, towarzystwa ubezpieczeniowe, firmy spedycyjne, itd.

PRZEJŚCIA GRANICZNE:

Terespol - Most Warszawki

Międzynarodowe przejście graniczne na drodze E-30 z Berlina do Moskwy, czynne całą dobę, dostępne dla obywateli wszystkich państw, podróżujących samochodami osobowymi lub autokarami.

Na przejściu znajduje się siedziba Oddziału Celnego, placówka Straży Granicznej, siedziba Zarządu Drogowych Przejść Granicznych, poczta, PZMot, Towarzystwo Ubezpieczeniowe „Compensa”, kantory wymiany walut, sklep „Baltony”, bary szybkiej obsługi.

Kukuryki

Drogowe przejście graniczne na drodze E-30 omijającej Terespol i Brześć, dostępne dla ciężarówek TIR.

W najbliższej przyszłości przejście to zostanie włączone w terminal drogowy Koroszczyń-Kukuryki.

Obecnie na przejściu znajduje się siedziba Oddziału Celnego, placówka Straży Granicznej, sklep „Baltony”, kantory wymiany walut, placówka Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Compensa” oraz siedziby licznych firm spedycyjnych.

Terespol

Kolejowe przejście graniczne na szlaku E-20. W ciągu roku przewozi się tędy ok. 6 mln ton towarów, zaś codziennie przez most na Bugu przejeżdża 17 par pociągów pasażerskich, łączących stolice Zachodniej Europy z Moskwą, Kijowem i innymi miastami państw WNP.

THE BORDER CROSSINGS:

Terespol - Warsaw bridge

International border crossing at road E-30 from Berlin to Moscow, for cars and coaches, open 24 hours. There are: seat of branch customs, branch of border guard, post, exchange currency, shop of „Baltona”, snack-bar.

Kukuryki

Road border crossing for TIR truck. There are: seat of branch customs, exchange currency, shop of „Baltona” Insurance Association „Compessa”, and seats trade firms.

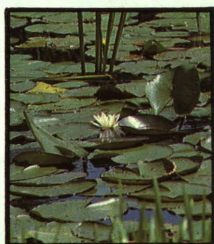
In the immediate years, this road crossing will be include numerous in terminal Koroszczyń - Kukuryki.

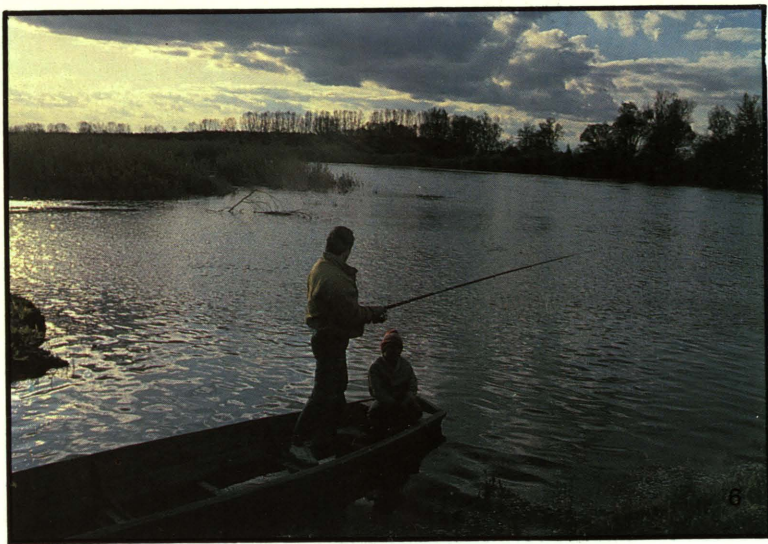
Terespol

Railway border crossing at E-20. It is transportation link between Western Europe and the Belarus, Russia, Ukraine and another country CIS. Within one year transit here ca 6 mln t. goods.

NA ZDJĘCIACH:

1. „Suchy” port przeładunkowy w Małaszewiczach (na okładce)
„Dry” transship harbour in Małaszewicze
2. Przejście graniczne dla ruchu osobowego w Terespolu
Border crossing for cars and coaches in Terespol
3. Spółka „Gaspol” już zainwestowała w Małaszewicze
„Gaspol” Company has already invested in Małaszewicze
4. Przejście graniczne dla ciężarówek TIR w Kukurykach
Border crossing for TIR trucks in Kukuryki
5. Spółka „Polish Meat” wybudowała na terenie WOC zakłady mięsne
„Polish Meat” Company has built a food processing plant in the WOC
6. Wody Bugu i Krzny obfitują w ryby...
The waters of the Bug and Krzna rivers swarm with fish
7. Kraina ciszy i spokoju - Szwajcaria Nepelska
Szwajcaria Nepelska - a realm of silence and tranquillity
8. Pałac w Koroszczynie z XIX wieku
The palace in Krotoszczyn (from the 19th century)
9. Fort dawne twierdzy brzeskiej w Kobylanach
A fort of the former Brześć fortress
10. Kamping w Kobylanach przy drodze E-30
A camping-site in Kobylany at E-30 road
11. Cerkiew prawosławna w Kobylanach
The orthodox church in Kobylany
12. Tatarski cmentarz - mizar w Zastawku
A tartar butyng ground (mizar) in Zastawek
13. Drewniany kościółek w Krzyczewie
The wooden church in Krzyczew
14. Bużyska wiosną w całej krasie
The beauty of flood waters in the spring
15. Kamienna baba - owiana legendami figura koło Nepli
The legendary stone figure near Nepla

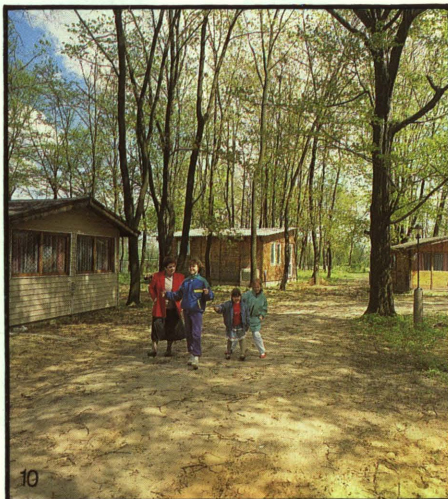

4

15

10

GMINA TURYSTYCZNA

Na historię ziem nad środkowym Bugiem zawsze wywierało istotny wpływ ich pograniczne położenie. W średniowieczu ścierały się tu wpływy ruskie i polskie, później obszary nad środkowym Bugiem znalazły się w granicach **Wielkiego Księstwa Litewskiego**. Od XV wieku do końca istnienia I Rzeczypospolitej (1795 rok) teren obecnej gminy Terespol związany był administracyjnie z województwem brzeskim. W 1796 roku **Bug** po raz pierwszy stał się granicą państwową (między imperium rosyjskim a zaborem austriackim). Miejscowości położone na lewym brzegu rzeki zostały odcięte od swojego naturalnego centrum jakim był przez wieki **Brześć**. Odtąd datują się związki tego terenu z **Lublinem** i **Siedlcami**.

Historia sprawiła, że przez wieki mieszkali tu ludzie różnej wiary i narodowości. Rzymskokatolickie kościoły sąsiadują tu z prawosławnymi cerkwiemi, grecko-katolickie cmentarze z tatarskim mizarem. Świadectwem niełatwej historii tych ziem są także ślady po bitwach toczonych tu w XVIII i XX wieku.

Atrakcją turystyczną gminy są dworki i pałace oraz liczne zabytki sakralne. Najcenniejszym dobrem jest jednak nieskażona cywilizacją przyroda w północnej części gminy. Ponad połowa obszaru gminy położona jest na terenie **Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**, rozciągającego się wzdłuż Bugu w kierunku północnym, od Kukuryk aż po Drohiczyn. W przyszłości powstanie tu park krajobrazowy „**Podlaski Przełom Bugu**”. Piękne łąki nadrzeczne, zwane łęgami, z licznymi dębami rosnącymi samotnie, płynący meandrami Bug, są ozdobą okolicy będącej prawdziwą oazą ciszy i spokoju. Szczególnie urokliwe są okolice **Nepli** i **Krzyczewa**, gdzie znajduje się rezerwat przyrody „**Czapli Stóg**” oraz tzw. „**Szwajcaria Nepelska**”, usytuowana w widłach Bugu i Krzny.

Kontakt z przyrodą i zabytkami gminy Terespol zapewnia turyście spacer-wędrowka następującymi trasami:

SPOTKANIE Z NATURĄ

Takie spotkanie zapewnia spacer **doliną Bugu, od Terespolu po Łęgi**. Niezwykle atrakcyjny jest jej fragment w okolicach Nepli, zwany „**Szwajcarią Nepelską**” ze względu na nietypowy, falisty krajobraz. Soczyste zielone łąki schodzą tu tarasami ku rzece. W stromych, gęsto porośniętych krzewami wąwozach, chowają się malownicze oczka „**bużysk**” - pozostałości po dawnych korytach Bugu, pokryte grubym kożuchem rzęsy i ocienione łożą. Rośnie tu mieszany starodrzew grądowy, bogaty w pomnikowe drzewa sosny, topoli białej, dębu i lipy. Uroczysko „**Szwajcaria Nepelska**” rozciąga się na długości 3,5 km pomiędzy ujściem rzeki Krzny do Bugu a wsią Łęgi.

W miejscowości **Mokrany**, także w pobliżu ujścia Krzny do Bugu, znajduje się rezerwat przyrody „**Czapli Stóg**”, utworzony w celu zachowania stanowiska łęgowego czapli siewej. Kolonia tych ptaków ma ok. 80 gniazd. W dogod-

nych warunkach do rozwoju gnieździ się tu ponad 35 gatunków drobnych śpiewających, z których aż 33 to gatunki chronione. Rezerwat „Czapli Stóg” ma powierzchnię 4,82 ha.

Nad Krzną, w pobliżu jej ujścia do Bugu, leży malownicza miejscowość wczasowa - **Neple**. Na początku XIX wieku ówczesny właściciel Nepli **Kalikst Mierzejewski** urządził tu przepyszną rezydencję pałacowo-ogrodową, słynną na całe Królestwo Polskie. W parku rosły egzotyczne drzewa i krzewy, a w cieplarni - 4 tys. krzewów, przeważnie olbrzymich kamelii. W zwierzyńcu hodowano żubry sprowadzone z Puszczy Białowieskiej i danieli. Urok rezydencji nepelskiej i przede wszystkim - żony Kaliksta - **Julii** sprowadził tu kilkakrotnie cara Rosji - **Aleksandra I**. Plotka ówczesna mówiła, że owocem tych kontaktów był syn Mierzejewskich - **Juliusz August**. Co jakby potwierdzał fakt, że car przyjął rolę ojca chrzestnego chłopca.

Ogromny pożar w 1854 roku strawił wszystko - pałac, egzotyczne drzewa i krzewy. Pod koniec lat 80-tych XIX wieku właścicielem Nepli był inż. **Stanisław Kierbedź**, ten sam, który w latach 1961-63 zbudował pierwszy w Polsce most żelazny (na Wiśle, w Warszawie). Odbudowany w II połowie XIX wieku pałac został spalony częściowo w 1915 roku przez wycofujących się z Podlasia Kozaków, a w 1944 roku uległ całkowitemu zniszczeniu.

Po dawnym **zespole pałacowo-parkowym** pozostała dziś tylko część drzew oraz neogotycka kapliczka w parku - grobowiec rodziny Mierzejewskich, a także mały budynek zwany „**biwakiem**”, w którym rzekomo zatrzymywał się car Aleksander I podczas swoich pobytów w Neplach.

SPOTKANIE Z RELIGIĄ I HISTORIĄ

Wśród zabytków gminy Terespol na uwagę zasługuje przede wszystkim obiekt kultowy na Kamiennej Górze oraz zabytki sakralne. **Kamienna figura zwana „babą”**, ustawiona w zamierzchłych czasach przez dawnych mieszkańców tych ziem, na wyniosłym wzgórzu panującym nad szerokimi dolinami Krzny i Bugu, jest bez wątpienia najstarszym i zarazem jednym z najciekawszych na Podlasiu zabytków. Do „kamiennej baby” prowadzi polna piaszczysta dróżka od szosy Neple-Janów Podlaski (od pomnika-czołgu w kierunku zachodnim).

Niezwykle cennym zabytkiem drewnianej architektury sakralnej jest **dawna cerkiew unicka w Krzyczewie**, wzniesiona w 1683 roku (obecnie kościół rzymsko-katolicki). Tego typu drewniane świątynie można spotkać w nielicznych miejscowościach Podlasia. W pobliskich Neplach znajduje się murowany kościół z XIX wieku, zbudowany w stylu barokowym, z epitafiami rodziny Ursyn-Niemcewiczów, ongiś właścicieli majątku Neple.

W mieście Terespol uwagę zwraca **zespół kościoła podomikańskiego** pw św. Trójcy, składający się z murowanej świątyni z 1863 roku i murowanej bramy z końca XIX wieku.

Świadectwem wyznaniowej różnorodności mieszkańców ziem nadbużańskich są **prawosławne cerkwie**, znajdujące się w **Terespolu** i **Kobyłanach**. Wzniesiono je w końcu XIX wieku.

Z kolei w **Zastawku**, przy drodze z Lebedziewa do Piszczaca, można obejrzeć jeden z nielicznych w Polsce - **tatarski cmentarz - „mizar”**. To relikht po

Tatarach osadzonych w XVII wieku na Podlasiu przez króla Jana III Sobieskiego. Tatarskimi majątkami, nadawanymi za zasługi dla Rzeczypospolitej, były też inne miejscowości obecnej gminy Terespol: **Małaszewicze, Lebiedziew i Michałków**.

Z kolei świeckie pomniki historii na terenie gminy Terespol związane są przede wszystkim z wojskowością i własnością szlachecką. Położenie tych ziem na najkrótszym szlaku z Moskwy do Warszawy sprawiło, że toczono na tych terenach wiele bitew i potyczek. Dwie bitwy miały miejsce w pobliżu **Kobylan** - w 1794 roku walczyły tu oddziały powstańcze **gen. Sierakowskiego** z nacierającymi na Warszawę oddziałami carskimi **gen. Suworowa**. Wzniesiony na polach wsi Polatycze, w odległości ok. 100 m na południe od trasy E-30, pomnik w kształcie obelisku strzeżonego przez armaty, przypomina tę bitwę z czasów Powstania Kościuszkowskiego. Z kolei przy drodze łączącej trasę E-30 ze wsią Kobylany, ustawiono **pomnik ku czci żołnierzy polskich poległych w bitwie z Niemcami na początku 1919 roku**. W jej wyniku Niemcy wycofali się z Podlasia i opuścili także Brześć nad Bugiem, przejęty natychmiast przez żołnierzy polskich.

Od strony zachodniej otaczają Terespol wieńcem **forty dawnej twierdzy brzeskiej**, wzniesionej w latach 1843-1915 z rozkazu rosyjskich carów. Jej budowę zapoczątkowano po Powstaniu Listopadowym, wraz z modernizacją twierdzy w Zamościu i Modlinie oraz budową twierdzy w Dęblinie i Cytadeli w Warszawie. Najważniejsze obiekty twierdzy brzeskiej znajdują się za Bugiem, na terytorium Białorusi. W gminie Terespol pozostało 27 obiektów fortecznych, znajdujących się w różnym stanie technicznym. Wśród nich dwa forty artyleryjskie wzniesione w latach 1871-1885: w **Terespole** i **Łobaczewie** oraz trzy forty artyleryjskie wzniesione w latach 1885-1914: w **Koroszczynie, Kobylanach i Lebiedziewie**.

Forty wykorzystywane po wojnie jako magazyny czekają na właściwe zagospodarowanie. Pierwszym przykładem jest wykorzystanie fortu obok kempingu w Kobylanach - urządzono w nim bar o nazwie „Prochownia”.

Zabytki architektury świeckiej reprezentują w gminie **dwór w Krzyczewie** nad Bugiem, z przełomu XVIII i XIX wieku, z lamusem, czworakami i parkiem oraz **pałac w Koroszczynie** z połowy XIX wieku - dzieło znanego architekta warszawskiego **Henryka Marconiego**. Obok pałacu zbudowano rządówkę, budynek mieszkalny, cieleśnik i lodownię. Wszystkie obiekty wzniesiono w parku. Także **pozostałości po zespole pałacowym w Neplach** (neogotycka kaplica rodowa i tzw „biwak”) świadczą o myśli architektonicznej i umiejętnościach murarzy z XIX wieku.

MIASTO NA GRANICY

Atrakcją turystyczną samą w sobie jest **miasto Terespol**, od 1992 roku stanowiące odrębną jednostkę administracyjną, ale organicznie związany z gminą noszącą tę samą nazwę.

Założony w połowie XVII wieku przez kasztelana wileńskiego **Bolesława Słuszkę**, otrzymał nazwę od imienia jego żony - **Teresy**. W II połowie XVIII wieku miasto przeszło w ręce pomorskiego roku **Flemmingów**. Ściągając do miasta

rzemieślników i kupców z Niemiec i Szkocji (zbudowano dla nich kościół ewangelicki obok wzniesionych wcześniej świątyni katolickiej i prawosławnej) doprowadzili oni do znacznego rozkwitu Terespoła. Niestety najeźdźcy kilkakrotnie niszczyli miasto w końcu XVIII wieku. Ożywienie gospodarcze przyszło z chwilą budowy pierwszego w Królestwie Polskim traktu bitego z Warszawy do Brześcia nad Bugiem. Dzieło budowniczych traktu upamiętnia **obelisk wzniesiony w 1823 roku** (stojący dziś przy ul. Wojska Polskiego).

Po upadku Powstania Listopadowego car Mikołaj I postanowił wznieść w widłach Bugu i Muchawca wielką twierdzę. W związku z tym dwa położone naprzeciw siebie miasta - Terespol i Brześć, zostały odsunięte od rzeki. Nowe miasto Terespol ulokowano na polach wsi Łobaczew i Błotków. W 1878 roku dotarła do Terespoła kolej warszawska, którą w 1880 roku przedłużono do Brześcia.

Zarówno w czasach zaborów, jak i w okresie międzywojennym, Terespol żył w cieniu największego ośrodka miejskiego Polesia - **Brześcia**. Po wojnie, wskutek zmiany granic, miasto stało się polską bramą na Wschód. Nadgraniczny Terespol znacznie się rozbudował i dziś liczy 6 tys. mieszkańców. Jest miastem kolejarzy, celników i funkcjonariuszy Straży Granicznej.

W Terespolu warto zobaczyć wspomniane wcześniej: obelisk ku czci budowniczych drogi z Warszawy do Brześcia, pomnik bitwy z 1794 roku na polach wsi Polatycze, klasycystyczną cerkiew z barokową dzwonnica i bramą, kościół podominikański oraz forty twierdzy brzeskiej. Atrakcją samą w sobie jest drogowe przejście graniczne, zwane Mostem Warszawskim, na rzece Bug.

Należy też przypomnieć, że tradycje Wolnego Obszaru Celnego (utworzonego w 1993 roku w Małaszewiczach) sięgają w samym Terespolu początków XIX wieku. W 1810 roku **książę Fryderyk August**, elektor saski i władca Księstwa Warszawskiego, ustanowił bowiem Terespol „wolnym miastem handlowym”...

THE TOURIST GMINA

But not only transit position of gmina is her advantage. Also nature that not is destroyed trough civilisation, and beauty of landscape and culture have got a great tourist importance. Over half part area of gmina lies along River's Bug from Kukuryki to Drohiczyn. It is Landscape Reserve with meadows, rivers, forestes and animals.

A few meeting with nature, history and religion give good oportunity to know beauty and ancient monuments of gimna.

MEETING WITH NATURE

The great contact with nature give walk-excurcion of valley of River Bug from Terespol trough Neple and Krzyczew to Łęgi. Very attractiv for tourists are environs of Neple called „Szwajcaria Nepelska” with wavy hills, green meadows, old forestes of 3,5 km lenght.

The second attraction is reserve „Czapli Stóg” in Mokraný. Lives here numerous (about 100 kinds) birds, specially - czapla siwa. Neple is situated on the River Krzna. In the XIX th century, Kalikst Mierzejewski - owner of Neple granted famous in Kingdom of Poland residence with park, egzotic trees and bushes. In residence was a few time Emperor of Russia, Aleksander I. He was of god father son's of husbands Mierzejewski.

At present is only a part of trees, the little Chapel in neogothic style (rest after a palace) - tomb of family Mierzejewski and the little house called „biwak” in which stayed Emperor Aleksander I, during yours stay in Neple.

MEETING WITH RELIGION AND HISTORY

In the past lived here people of various nations and religions. There are Palaces, Courts and Sacred monuments. These latter are, first at all, Churches various confessions: catolique, protestnant (Neple), orthodox (Terespol, Kobylany) chapel, cementary and figure.

In Kamienna Góra is sitated the stone figure, which was built trough ancient people. It is undoubtedly the oldest and the most intersting sacred monuments of Podlasie.

The wooden orthodox Church in Krzyczewo built in 1683 is one of the most important wood architecture.

In Zastawek located at road from Lebedziew to Piszczec is one of unnumerous in Poland a tartar cementary, called „mizar”. The certificat of difficult history these areas are numerous traces wars XVIII/XIX th centuries. On the west side of town Terespol is situated forts of fortress of Brest. It was built in 1843 - 1915 on the order of Emperors of Russia, as one of links of chain of fortresses, such as : Zamość, Modlin, Dęblin Cytadela in Warsaw. Two forts built in 1871 - 1885 is situated in Terespol and Łobaczew, and three built in 1885-1914 in Koroszyn Kobylany and Lebedziew.

The another numerous monuments of architecture dating back to the beginging XIX th century are as follows: Court in Krzyczewo from XVIII/XIX th century in noe-classic style with several buldings in the park. Palace in Koroszyn from the second half of the XIX th century was built by famous architect of Henryk Marconi.

This mentioned above monuments and the rest after of Palace in Neple (Chapel in neo-gotic style and a little house „biwak”) are the of certificat of idea of architecture and architects of XIX century.

THE BORDERING TOWN

The name of town Terespol is this same like the name of gmina.

The town is unit administration from 1992, but it is exactly connecting with gmina.

The town founded in XVII th century by Boleslaw Sluszkza was named from of name his wife - Teresa. In the second half of XVIII th century the owners of town was famous family of Fleming. In the town are situated catolique, pro-

testant and orthodox Churches. A numerous wars destroyed the town in the XVIII th century.

The economics animating come in XIX th century with build of first road in Kingdom of Poland from Warsaw to Brest. In memory of this event erected in 1823 needle (today it is situated in the Wojska Polskiego st.) It is worthy to remember, that the tradition of Free Duty Customs Area come back to the beginging of XIX th century. In 1810, Prince Fryderyk August granted the town Terespol - „Free trade town”.

INFORMACJE PRAKTYCZNE (PRACTISE INFORMATION)

Urząd Gminy Terespol (Office of gmina)

ul. Wojska Polskiego 47
21-550 Terespol
tel. (0-80) 75-20-24
tel./fax 75-20-91
fax 75-24-19

Urząd Celny Terespol (Customs office)

ul. Janowska 6
tel. (0-80) 75-24-41
75-24-42
fax 75-24-40

Dyrekcja Rejonów Przeladunkowych PKP (Transshipment Region Management PKP)

ul. Stacyjna 2
21-550 Małaszewicze
tel. (0-80) 65-20-21
75-20-22

Bank Spółdzielczy (Co-operativ bank)

ul. Wojska Polskiego 104
tel. (0-80) 75-21-58
Komisariat Policji (Police)
ul. Wojska Polskiego
tel. (0-80) 75-20-07

Pogotowie Ratunkowe (First Aid)

ul. Sienkiewicza
tel. (0-80) 75-26-99
907

Przychodnia Rejonowa (Clinic Region)

ul. Sienkiewicza
tel. (0-80) 75-25-14

**Zarząd Granicznych Przejść Drogowych
(Roads Border Crossing Board)**

Most Warszawski
tel. (0-80) 75-24-60

**CPN - Zakład Gospodarki Produktami Naftowymi nr 9
(Oil Product Company)**

Małaszewicze
tel. (0-80)75-13-10
75-40-90

**Apteka
(Pharmacy)**

ul. Sienkiewicza 28
tel. (0-80) 75-20-02

Hotele (Hotels)

- Camping Kobyłany
trasa E-30 (miejsc 32 w bungalowach, pole namiotowe)
tel. (0-80) 75-16-32
- Pensjonat (Boarding House)
Terespol
ul. Wojska Polskiego 49
tel. (0-80) 75-21-05
- Camping „Pieriestrojka”
Terespol
ul. Wojska Polskiego
tel. (0-80) 75-22-82
- Motel „Pod Lasem”
Zalesie (droga E-30)
tel. (0-80) 41-15-70

Restauracje (Restaurant)

- Restauracja „Kos” (Restaurant „Kos”)
Terespol
ul. Wojska Polskiego 132
tel. (0-80) 75-20-72
- Bar „Prochownia”
Kobyłany
tel. (0-80) 75-16-48

CPN - ZAKŁAD GOSPODARKI PRODUKTAMI NAFTOWYMI NR 9 W MAŁASZEWICZACH

Historia tej największej na wschodzie Polski bazy przeładunkowej CPN związana jest z eskalacją zimnej wojny między Wschodem i Zachodem, wywołanej kryzysem koreańskim na początku lat pięćdziesiątych. Szykujący się wówczas do wojny ze światem kapitalistycznym ZSRR przygotowywał strategiczne zaplecze swoich wojsk. Na wschodniej granicy Polski w błyskawicznym tempie budowano tajne lotniska, drogi, kolejowe porty przeładunkowe i bazy paliw. Baza w Małaszewiczach, tuż przy najważniejszej linii kolejowej łączącej Moskwę z Berlinem, miała zapewnić sprawne dostawy paliw płynnych z ZSRR do NRD i Polski.

Dzisiaj los tej bazy też jest związany ze Wschodem, ale nie w militarnym znaczeniu. Dysponujący ogromnymi możliwościami zakład ma szansę stać się ważnym czynnikiem umożliwiającym rozszerzenie wymiany towarowej między Wschodem a Zachodem. Zarówno firmy lokujące się w Wolnym Obszarze Celnym Małaszewicze, jak też przyszły ośrodek obrotu towarów w rejonie Małaszewicze-Terespol, a także firmy zajmujące się handlem między Wschodem a Zachodem, mogą korzystać z potencjału bazy CPN w Małaszewiczach.

Oferujemy następujące usługi:

- przepompowywanie paliwa z cystern szerokotorowych do cystern standardowych europejskich,
- magazynowanie paliwa w zbiornikach bazy,
- przepompowywanie paliwa do autocystern.

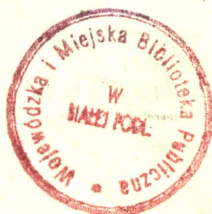
Zapewniamy stałą kontrolę przeładunku, zarówno pod względem jakościowym, jak też ilościowo-wagowym oraz załatwienie formalności związanych z uzyskaniem międzynarodowego atestu jakościowego.

W ciągu doby baza w Małaszewiczach może przeładować ok. 3 tys. ton produktów naftowych. Co istotne - pracujemy bez zagrożenia środowiska. W bazie wykonany został szeroki program inwestycji proekologicznych, m.in. powstała tu nowoczesna oczyszczalnia ścieków przemysłowych i sanitarnych. Tylko w 1993 r. nakłady na ochronę środowiska w Małaszewiczach wyniosły 15 mld zł (ok. 750 tys. dolarów).

Rejon Małaszewicze-Terespol, swoista brama na Wschód, uznawany jest za najatrakcyjniejszy w Europie region inwestowania. My tu już jesteśmy. Oferujemy nasze usługi wszystkim, którzy chcą tu zrobić dobry interes.

INFORMACJE I KONTAKT:

- Zakład Gospodarki Produktami Naftowymi nr 9
Małaszewicze k. Terespol, tel. (0-80) 75-13-10,
- Okręgowa Dyrekcja „CPN” w Lublinie
ul. Narutowicza 63, tel. (0-81) 280-14.

50 50

50 50
LKT LKT

50 50
LKT LKT

IC
Ter

